

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПРАВОВИМИ НОРМАМИ ПОВЕДІНКИ

Маліновська Наталія

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної педагогіки
і психології та спеціальної освіти,
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна*

Своєчасний і якісний розвиток зв'язного мовлення є важливою умовою повноцінного мовленнєвого розвитку випускника закладу дошкільної освіти. Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує дитину на активне опанування мовних норм і вміння правильно їх застосовувати у зв'язному висловлюванні: в логічній послідовності, відповідно до вимог граматики [1].

Проблема розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку була предметом вивчення й уваги багатьох учених (А.Богуш, Н.Гавриш, Л.Зданевич, Л.Калмикова, К.Крутій, Т.Котик, Н.Луцан, І.Луценко, Н.Харченко та ін.). На думку вчених, розвиток зв'язного мовлення дітей найефективніше здійснювати у старшому дошкільному віці, що обумовлюється особливостями їхнього психологічного розвитку. Саме в цей період проходить активне оволодіння дітьми розмовною мовою, становлення й розвиток усіх сторін мовлення – фонетичної, лексичної, граматичної. Втрачені можливості цього розвитку у подальшому не відновлюються, тому необхідна своєчасна мовна освіта, що включає в себе розвиток інтересу, чуйності й любові до рідного слова.

У дошкільному віці закладаються основи правової компетентності [3]. Організація взаємодії дітей з однолітками, застосування ефективних форм і методів роботи в закладі дошкільної освіти є одним із ключових чинників у формуванні правової вихованості дітей [2; 4].

В основу нашого дослідження покладено припущення, що зв'язне мовлення дітей старшого дошкільного віку значно покращиться, якщо в освітньому процесі закладу дошкільної освіти активізувати роботу з ознайомлення дітей із правовими нормами поведінки.

З цією метою у процесі проведення експериментальної роботи намагалися активізувати зв'язні висловлювання дітей, задіюючи різноманітні методи навчання: морально-етичні та оцінювальні бесіди, дидактичні ігри, інтерактивний метод «Моделювання проблемної ситуації», розповідання народних казок, читання художніх творів морально-етичної

спрямованості, узагальнювальні бесіди про улюблених героїв художніх творів, мовленнєві вправи, метод проєктів, заучування малих жанрів фольклору. Значну увагу приділили також мовленнєвому спілкуванню з дітьми впродовж дня.

Тематичні проєкти «Маленькі правознавці: пізнаємо Закон через мову», «Правові історії: розвиток мовлення через казки» збагачували соціально-правовий досвід дітей, сприяли формуванню навичок взаємодії, поваги до прав інших дітей, забезпечували гуманну взаємодію, формували вміння співпрацювати у спільній діяльності, зважати на інтереси і думку інших, адекватно оцінювати власні дії і вчинки.

Ефективною формою роботи в процесі ознайомлення дошкільників із правовими нормами поведінки стало проведення серії занять з ознайомлення дітей із довідками під назвою: «Хоч ми діти і малі – маємо права та обов'язки свої», метою яких була активізація зв'язного мовлення дітей та їх ознайомлення з правом як загальнолюдською цінністю та обов'язками.

У процесі організації мовленнєвого спілкування з дітьми впродовж дня особливе місце було відведено організації продуктивної діяльності дошкільників (колективні аплікації з теми: «Хто права вивчає – обов'язки знає», малювання з теми: «Мандруємо країною наших прав», виготовлення поробок для молодших дітей тощо), яка мала на меті закріпити уявлення дітей про необхідність діяти злагоджено і дружно, висловлювати свою думку чітко, послідовно, розгорнуто.

Важливою педагогічною умовою розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку в процесі ознайомлення з правовими нормами поведінки є забезпечення систематичного і послідовного впровадження елементів правового виховання в освітній процес з метою стимулювання зв'язних висловлювань дітей через активне використання мовленнєвої діяльності, обговорення правових норм та ситуацій, а також інтерактивних методів навчання.

Результати дослідження засвідчили значний позитивний вплив на розвиток зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Інтеграція правового виховання з мовленнєвим розвитком забезпечила не лише краще розуміння соціальних правил і норм, але й стимулювала дітей до висловлювання своїх думок, аргументації та обговорення. Це, в свою чергу сприяло розвитку їхніх комунікативних навичок, логічного мислення та здатності до конструктивного діалогу, що є важливим аспектом загального мовленнєвого розвитку.

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богиніч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. Київ: Видавництво, 2021. 38 с.
2. Задорожна Г. Правове виховання особистості дитини: поняття, сутність, особливості. Педагогічний часопис Волині. 2017. № 4. С. 12–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pchv_2017_4_4 (дата звернення: 09.02.2024).
3. Колесникова Ю.К. Правове виховання дітей у закладі дошкільної освіти. *Сучасні гуманітарні дискусії*. Електронне наукове видання. №1.2024. С.28-31.
4. Попадич О. О. Правове виховання дітей дошкільного віку: основні форми роботи закладів дошкільної освіти з батьками. *Virtus: Scientific Journal* 2020. No 42. С. 77–81. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/31293> (дата звернення: 08.02.2024).